

- Економічна онлайн бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL <http://ecolib.com.ua>.
- Третяк О.З. Окремі концептуальні характеристики категорії фінансової безпеки регіону / О.З. Третяк, М.В. Кирилів // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – № 2. – С. 2–7.
- Мартюшева Л.С., Петровська Т.Е., Трихліб Н.І. Фінансова безпека підприємства: Науково-технічний збірник. – К.: Либідь, 2006. – 235 с.
- Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник. – К.: КНЕУ, 2006. – 369 с.
- Савицька О. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України / О. Савицька // Економічний форум. – 2012. – № 3. – С. 14.

УДК 336.717.061

Гайдукович Д.С.
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри банківської справи
Одеського національного економічного університету

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ПРИ МІЖБАНКІВСЬКОМУ КРЕДИТУВАННІ

У статті розглянуто сутність ризиків, що виникають при міжбанківському кредитуванні. Обґрунтовано методи управління ризиками. Запропоновано комбінований метод оцінки кредитного ризику банка-контрагента та розрахунку ліміту на нього.

Ключові слова: міжбанківське кредитування, лімітування, оцінка кредитоспроможності банка-контрагента.

Гайдукович Д.С. МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ РИСКОМ ПРИ МЕЖБАНКОВСКОМ КРЕДИТОВАНИИ

В статье рассмотрена сущность рисков, которые возникают при межбанковском кредитовании. Обоснованы методы управления рисками. Предложен комбинированный метод оценки кредитного риска банка-контрагента и расчета лимита на него.

Ключевые слова: межбанковское кредитование, лимитирование, оценка кредитоспособности банка-контрагента.

Gaidukovich D.S. MANAGEMENT METHODS BY RISK AT BETWEEN BANK CREDITS

Essence of risks which arise up at the between bank crediting is considered in the article. Management methods are reasonable risk. The combined method of estimation of credit risk of bank is offered-contractor and calculation of limit on him.

Keywords: between bank crediting, limiting, estimation of solvency of bank-contractor.

Постановка проблеми. Кредитна діяльність комерційних банків невіддільна від операцій на ринку міжбанківських кредитів. Одержання кредитів в інших банках дає можливість поповнювати банківські кредитні ресурси. При надлишку ресурсів банк розміщує їх на міжбанківському ринку, при нестачі ресурсів банк купує їх на ринку. Ринок міжбанківських кредитів є важливою складовою ринку кредитних ресурсів, тобто міжбанківський кредит є дуже важливим поняттям в системі кредитування.

Міжбанківське кредитування, як і сам процес кредитування, пов'язаний з певним ризиком, який несе загрозу для ліквідності банків. Тому дослідження методів управління ризиком при міжбанківському кредитуванні, варто визнати актуальними і своєчасними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню проблем у сфері міжбанківського кредитування присвячені праці таких учених: О. Кузьмак [1], А. Яблоков [2], С. Проценко [3], О. Козак [4], Ф. Самарець [5], Н. Маслак [6] та багатьох інших. Але разом з тим, відсутність комплексного дослідження інструментів управління міжбанківськими кредитними ризиками, зумовили необхідність систематизації існуючих науково-методичних підходів до управління міжбанківськими кредитними ризиками.

Мета статті – поглиблення теоретичних досліджень і практичних розробок із проблем встановлення методів управління міжбанківським кредитними ризиком.

Виклад основного матеріалу. Кредитний ризик при міжбанківському кредитуванні – ситуативна ймовірність погіршення фінансового стану банка-контрагента, що виявляється у неспроможності останнього відповісти за своїми зобов'язаннями перед банком-кредитором на ринку міжбанківського кредитування, а також системний ризик як ризик,

що впливає внаслідок діяльності саме на цьому ринку. Його класифікаційна структура є аналогічною до загальної класифікаційної структури кредитного ризику. Тож можна виділити наступні види ризиків: ризик непогашення кредиту; ризик прострочення платежів (ліквідності); ризик кредитоспроможності позичальника; діловий ризик; ризик структури капіталу; ризик забезпечення; юридичний ризик; ризик країни [7, с. 41-45].

З огляду на вищезазначене, доводимо, що ризик неповернення коштів та недовіра банків один до одного залишаються основними проблемами взаємодії банків на міжбанківському кредитному ринку. Тому більшість банків створюють запаси ліквідності, як вид страхування на випадок непередбачених обставин, наприклад таких як відбулися в кінці 2013 року у зв'язку з загостренням політичної ситуації в країні.

Забезпечення стабільності фінансової системи країни пов'язане зі згладжуванням проявів чинників нестабільності, недопущенням їх розростання і поширення по усій економічній системі, тобто переходу в стадію системного ризику. Як відмічає П. Каллаур, поняття «системний ризик» близьке до поняття «фінансова дестабілізація», оскільки охоплює усю або значну частину фінансової частини. Раніше вважалось, що системний ризик проявляється у вигляді «ефекту доміно» або ефекту зараження фінансової системи, коли фінансові проблеми одного банку поширюються на інші банки в силу розвитку міжбанківського кредитування або виникнення паніки серед вкладників усіх банків. Внаслідок появи більш досконалих механізмів захисту фінансових інтересів вкладників і прискорення економічної глобалізації нині на перший план виходять і інші канали виникнення системного ризику.

На комплексність феномену системного ризику вказує безліч взаємозв'язків, що визначають напрям поширення системного ризику. Останній може поширюватися як у межах горизонтальних взаємозв'язків, що формуються на різних рівнях фінансової системи (наприклад, між окремими фінансовими інститутами), так і в межах вертикальних, що формуються, зокрема, між фінансовими інститутами і фінансовою системою і економікою. Прояв системного ризику також може бути пов'язаний і зі специфічними системними, внутрішніми і зовнішніми подіями. На тимчасовому відрізку ці події можуть відбуватися послідовно або одночасно.

Первинним місцем дислокації системного ризику, починаючи з 90-х років XX століття, виступає незабезпечений міжбанківський ринок. Це викликано тим, що, стикаючись з шоками ліквідності різної природи (відгук депозитів або падіння вартості активів), банки вважають за краще кредитуватися на міжбанківському ринку, замість того, щоб утримувати велику суму ліквідних активів. В той же час така диверсифікація ризиків між банками призводить до виникнення ризику поширення, якщо міжбанківський ринок не здатний задовольнити потреби банків ліквідності. Характер поширення системного ризику залежатиме від структури платіжної системи: вживаного механізму розрахунків, кількості банків, міри і сили взаємозв'язків між банками, політики центрального банку у сфері забезпечення ліквідністю і проведення платежів, а також від наявної в учасників інформації про стан фінансового ринку.

При цьому, на думку Дж. Лекера, первинним чинником проблем в платіжній системі може стати як фінансова неспроможність учасників ринку (кредитні шоки), так і технологічний, і операційний шоки. Приклад перших – банкрутство банку Herstatt в 1974 році, біржовий крах 1987 року, а других – терористичні атаки 11 вересня 2012 року. Не зважаючи на різну природу, усі кризи однаково впливають на платіжну систему, призводячи до призупинення міжбанківських платежів, що змушує центральні банки, керуючись принципом кредитора останньої інстанції, здійснювати значні вливання ліквідності. На відміну від несистемних (що диверсифікуються) ризиків, присутніх в діяльності деяких учасників або інститутів, системні ризики впливають на фінансові ринки та фінансову систему в цілому і не можуть бути понижені традиційними способами [8, с. 13-18].

В Україні, як і у світових масштабах, відправною точкою для системного ризику стали міжбанківські

ринки. Слід згадати також «теорію мережі», згідно з якою банки «вузлами», а міжбанківські кредити – «дугами», за допомогою яких банки при потребі можуть підтримувати ліквідність один одного, щоб не допустити краху всієї мережі. Чітко видно банки Україні в всесвітній банківській мережі та їх взаємозв'язок з банками інших країн [9]. Зважаючи на наявність морального ризику та ендогенність міжбанківських зв'язків, ризик поширення на міжбанківському ринку мав би бути рідкісним явищем, якщо банки не припинять взаємне кредитування. Проте всупереч результатам вище охарактеризованих досліджень, сучасна фінансова криза показала, що ризик поширення більший на тих ринках, де більш комплексна структура міжбанківського кредитування.

Кредитний ризик залежить від кредитоспроможності банку-контрагента. У світовій практиці для перевірки кредитоспроможності використовуються такі основні методи: логіко-дедуктивний та емпірико-індуктивний. Мета першого методу полягає в тому, щоб вивести причинну залежність між кредитоспроможністю банку-контрагента у майбутньому та факторами, які впливають на неї. Для визначення факторів необхідно проводити фундаментальний аналіз, за результатами якого визначаються важливі внутрішні та зовнішні фактори. За емпірико-індуктивним методом узагальнюють досвід, пов'язаний з попередніми позичальниками і застосовують його для прийняття рішень стосовно нових кредитів. Емпірико-індуктивний метод базується на припущенні про те, що на основі аналізу фінансової звітності можна робити висновки про розвиток кредитоспроможності позичальника у майбутньому. Для цього математико-статистичними методами визначаються індикатори, які відображають типові ознаки різноманітних кредитних історій, та виробляються методичні рекомендації щодо прийняття рішень [10].

Для комплексної оцінки фінансового стану банку-контрагента, на наш погляд, слід використовувати методику, яка базується на ринкових індикаторах стану фінансової установи, що забезпечує достовірність отриманих результатів. Оскільки внутрішніми факторами банківська установа може регулювати чи керувати, проте зовнішні фактори мало піддаються впливу зі сторони окремих банків.

Клієнтська база є основним внутрішнім джерелом фінансування банку і включає поточні рахунки клієнтів, депозити і депозитні інструменти – депозитні сертифікати та інші зобов'язання банку. Клієнтська база є умовно-постійним джерелом ресурсів, слугу-

Таблиця 1
Розрахунок показників синтетичного коефіцієнту фінансового стану банків-позичальників
(наведено автором за матеріалами [11, с. 139-140])

Показник	Спосіб розрахунку	Значення	Рейтинг у СКФс
Коефіцієнт клієнтської бази	ККБ = Депозитна клієнтська база/Чисті активи	<0,3	0,11
		0,3-0,5	0,2
		>0,5	0,13
Коефіцієнт інвестиційної активності	КІА = Кредити надані/Депозитна клієнтська база	<0,5	0,12
		0,5-0,8	0,2
		>0,8	0,15
Коефіцієнт зовнішнього інвестування	КЗФ = Різниця між залученими і наданими МБК/Депозитна клієнтська база	<0,3	0,11
		0,3-0,3	0,2
		>-0,3	0,11
Чистий капітал	ЧК = Базовий капітал + резервний фонд – сукупний непокритий ризик	щонайближче до 0	0-0,2
Коефіцієнт достатності капіталу	КДК = Чистий капітал/Чисті активи	X	X

ючи індикатором стану ресурсної бази банку. Найважливішим у даному аспекті є те, що кожен клієнт банку частково є інсайдером, тобто володіє більш повною інформацією про банк. Крім того, ним безпосередньо проводиться оцінка якості менеджменту і обслуговування, а за непрямою інформатизацією – ступінь надійності банку. У результаті як абсолютне значення величини клієнтської бази, так і його відносне значення, є найважливішими параметрами оцінки банку. У будь-якому випадку фінансовий стан банку, що втрачає клієнтську базу, критичний, що особливо чітко проявляється при недостатньому рівні залучених коштів.

Отже, внутрішні і зовнішні кредитори банку (клієнти і банки) виконують важливу роль в механізмі оцінки банків, забезпечуючи в результаті конкуренції перелив ресурсів із неефективних кредитних організацій в ефективні. Тому для аналізу фінансового стану банку-контрагента пропонуємо використовувати наступні показники, що представлені у таблиці 1.

Як свідчать наведені дані, кожен показник, розрахований в процесі оцінки фінансового стану контрагента з метою встановлення лімітів міжбанківського кредитування, має свою питому вагу у структурі синтетичного коефіцієнта. Значення синтетичного коефіцієнта визначається шляхом сумування рейтингів значень розрахункових показників.

Варто зазначити, що перші наведені три показники у структурі синтетичного коефіцієнту займають нульове значення при більш ніж 50% відхиленню від граничних значень емпіричних нормативів. Рейтинг останнім двом показникам присвоюється в залежності від динаміки за період. Методика визначення синтетичного коефіцієнту в залежності від строків кредитування наведена у таблиці 2.

Таблиця 2

Розрахунок синтетичного коефіцієнту строку кредитування (наведено автором за матеріалами [11, с. 139-140])

Термін операції, дні	Значення синтетичного коефіцієнту
овернайт	1,5
2-7	1
8-30	0,8
>31	0,3

На нашу думку, ранжування синтетичних коефіцієнтів за строками дозволить збільшити дохідність короткострокових операції міжбанківського кредитування та, водночас, забезпечити зменшення ризиковості при довгострокових. Вище охарактеризована модель аналізу фінансового стану банків в контексті управління ризиками міжбанківського кредитування є продовженням пошуку оптимального інструментарію дистанційного аналізу контрагентів на предмет визначення абсолютної величини ліміту [11, с. 139-140].

Метою встановлення лімітів на банки-контрагенти є мінімізація ризику неповернення за допомогою процедур фінансового аналізу. На сьогодні лімітування ризиків в банках використовується при наступних міжбанківських операціях: послуги з купівлі-продажу активів; цінні папери, дорогоцінні метали, конверсійні операції з валютами; розрахункові послуги; проведення авансових платежів за дорученням банків-кореспондентів в рахунок міжбанківських лімітів; послуги з видачі гарантій та обслуговування торговельних операцій клієнтів банків контрагентів; кредитні та депозитні операції: надан-

ня кредитів «овердрафт»; підтримання залишку на коррахунку; міжбанківське кредитування.

При проведенні операцій з міжбанківського кредитування виділяють декілька видів лімітів, що пов'язано з недоцільністю їх визначення на єдиному базисі через відмінність у меті обмеження ризику для банку від проведення міжбанківських операцій. Це зокрема: ліміти: короткострокові (до 1/3 місяців); ліміт на операції понад місяць (3 місяці); ліміт на операції, що мають повне покриття; ліміт на максимальний обсяг ресурсів, що залучаються, повернення яких припадає на один день; загальний ліміт на максимальний обсяг втрат [12, с. 40-43].

Різниця між короткостроковими та довгостроковими лімітами виникає перш за все за рахунок обставин: періодичності отримання інформації (вона, як правило, місячна), деталізації у звітності активів і пасивів за строками, швидкоплинності зміни ситуації на фінансових ринках та фінансового стану банків. Традиційно формула розрахунку ліміту являє собою величину базового ліміту, помножену на синтетичні коефіцієнти. В існуючій практиці встановлення базових лімітів як основні показники, відносно яких розраховуються величини ліміту, найчастіше використовуються: капітал банку (або його модифікації) та активи банку (або чисті активи). Також, крім розміру капіталу та активів як основні показники при розрахунку базового ліміту можуть використовуватися: валюта балансу, щоденний обсяг платежів або капітал (кредитора), прибуток (кредитора).

Таким чином, постає питання необхідності вдосконалення розрахунку лімітів кредитування на банк-контрагент на основі тривірневої методики, що передбачає врахування: строкості надання кредиту – розрахунок лімітів проводиться на строк «овернайт», до 30 днів та до одного року; стійкості банку позичальника та групи його ризику відповідно до рейтингової шкали надійності – ліміт встановлюється тільки для банків контрагентів, що належать до першої, другої і третьої категорій ризику; групи банку за класифікацією НБУ.

У межах використання методики визначається три рівні лімітів: нормативних, балансових та лімітів стійкості за різними строками міжбанківського кредитування (кредити «овернайт», на 30 та на 365 днів). Далі на основі отриманих результатів розраховується загальний ліміт на банк-контрагент. Розглянемо етапи проведення розрахунку загального ліміту міжбанківського кредитування на банк-контрагент, які представлені таблиці 3.

Таким чином, у контексті цієї методики ліміт на банк контрагент – це обсяг ресурсів, втрата яких із певною ймовірністю (ймовірністю банкрутства банку контрагента) припустима для банку кредитора. Установлений ліміт являє собою кількісну характеристику обсягу можливих втрат при проведенні операцій із банком контрагентом, що відповідає економічному змісту лімітування міжбанківських кредитних операцій як інструменту зниження кредитних ризиків. Загальна сума ліміту (OL) не може перевищувати двократного розміру розрахункової суми нормативного ліміту (LN), суми балансового ліміту (LB) або 5% від величини високоліквідних нетто.

Враховуючи одноманітність оцінок кредитного ризику, можна говорити про загальну суму потенційних збитків, які визначаються як величина можливих збитків деякого портфеля фінансових інструментів, розрахованих для заданого довірчого інтервалу та часового періоду. А тому загальний ліміт на банк контрагент визначається як добуток базового мак-

Таблиця 3

Етапи проведення розрахунку загального ліміту міжбанківського кредитування на банк контрагент

Етапи	Характеристика
Етап 1	Проведення аналізу обов'язкових економічних нормативів діяльності банку контрагента, основних фінансових показників.
Етап 2	Визначення суми нормативного ліміту, призначеного для оцінки дотримання банком контрагентом основних економічних нормативів банківської діяльності, а саме: нормативів капіталу та ліквідності. Розрахунок попередньої суми нормативного ліміту (LN) проводиться на строк «овернайт», до 30 днів та до одного року.
Етап 3	Проведення оперативного аналізу ліквідності банку контрагента та розрахунок балансового ліміту. Розрахунок балансового ліміту проводиться на основі даних, отриманих у процесі аналізу високоліквідних активів, дохідних активів і платних пасивів, а також валюти балансу. Балансовий ліміт (LB) міжбанківського кредитування визначається як середнє значення між максимальним і мінімальним значеннями вільних ліквідних коштів банку контрагента.
Етап 4	Розрахунок максимальної суми ліміту на банк контрагент по операціях із міжбанківського кредитування як добуток нормативів N1 та N7, зважених на коефіцієнт «запасу» збереження незмінності капіталу банку. Розраховані суми попередніх нормативних та балансових лімітів аналізованого банку контрагента не можуть перевищувати максимальної величини ліміту на банк контрагент.
Етап 5	Розрахунок ліміту стійкості, призначеного для формування об'єктивної оцінки фінансового стану банку контрагента з урахуванням аналізу: агрегованого балансу банку контрагента; прибутковості й достатності капіталу для визначення значимості банку контрагента на ринку банківських послуг; рентабельності банку контрагента для визначення ефективності використання залучених банківських ресурсів.
Етап 6	Рейтинговий аналіз банку контрагента, що передбачає вирішення таких завдань: проведення коефіцієнтного експрес аналізу фінансового стану банку контрагента. Так, розраховуються коефіцієнти для аналізу достатності капіталу, рівня кредитного ризику, якості активів та пасивів, ліквідності та рентабельності банку контрагента. На основі отриманих результатів формується висновок про відповідність отриманих результатів нормативним значенням, що свідчить про надійність аналізованого банку контрагента; проведення базального аналізу фінансового стану банку контрагента. Він призначений для формування зведених бальних даних коефіцієнтного аналізу фінансового стану комерційного банку контрагента; визначення категорії надійності банку контрагента (1–5 категорії ризику). На банки контрагенти, віднесені до четвертої та п'ятої категорії ризику, ліміти не встановлюються.
Етап 7	Визначення базового максимального ліміту на банк контрагент (ML), який розраховується як середнє арифметичне значення між величиною ліміту, визначеною на підставі даних звіту про виконання контрагентом економічних нормативів НБУ (LN), величиною ліміту, розрахованою на підставі даних балансу (LB,) і величиною ліміту стійкості (LU) за відповідними строками міжбанківських операцій. Це дозволяє враховувати не тільки поточний стан банку контрагента, але й тенденцію (історію) його розвитку за останні 12 місяців. При цьому розраховуються три категорії базового максимального ліміту: «овернайт», до 30 днів і до одного року.
Етап 8	Розрахунок загального ліміту на банк контрагент. Слід відзначити, що загальний ліміт на банк контрагент – це максимальний сукупний ліміт на даний банк контрагент за всіма міжбанківськими кредитними операціями, що проводяться.

симального ліміту (ML) на коригуючий коефіцієнт, розмір якого залежить від категорії банку контрагента (групи ризику) та розміру його чистих активів.

Ще одним підходом до мінімізації кредитних ризиків є комплексне використання усього переліку показників, які спрацьовують у різних ситуаціях, тобто як показник, що лежить в основі розрахунку базового ліміту, повинен прийматися показник, який дає мінімальне значення кінцевого ліміту, наприклад, мінімальний із наступних показників: капітал банку-контрагента*0,1; чисті активи контрагента*0,01; середній щоденний обсяг платежів контрагента*0,05 та ін.

Системи рейтингових оцінок є ще одним інструментом для зниження кредитних ризиків, вони широко розповсюджені у світовій банківській практиці, оскільки є зручним інструментом комплексної оцінки фінансового стану банків.

Висновки. Для зменшення ризиків при міжбанківському кредитуванні, особливо для унеможливлення появи системного ризику, банкам слід використовувати різноманітні способи їх запобігання. До них, по-перше відноситься кредитний моніторинг, який містить в собі ідентифікацію ризику, оцінку ризику, вибір стратегії ризику, вибір стратегії мінімізації ризику та оцінку зміни рівня ризику при міжбанківському кредитуванні. По-друге, це лімітування. У світовій практиці розрахунку лімітів на міжбанківські операції базовими є один або два найфундаментальніші параметри фінансового стану банку: його капітал і активи. Також використовуються системи рейтингових оцінок.

Встановлення лімітів на основі оперативного моніторингу рейтингів дозволяє здійснювати своєчасне

коригування лімітів залежно від змін фінансового стану банків-контрагентів. При погіршенні фінансового стану відбувається зниження рейтингу, що автоматично веде до постановки питання про зниження ліміту або припинення операцій з цим контрагентом.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кузьмак О.М. Міжбанківське кредитування в Україні: становлення та розвиток [Текст] : монографія / О.М. Кузьмак, 2010. – 240 с.
2. Яблоков А.І. Регулювання міжбанківського ринку в умовах нестабільності [Текст] : збірник наукових праць МННЦ ІтІС / А.І. Яблоков // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. – К. : 2009. – № 15. – С. 243-264.
3. Проценко С. Модель організації міжбанківського ринку кредитних ресурсів [Текст] / С. Проценко, А. Підручний // Вісник НБУ. – 2008. – № 8. – С. 47-52.
4. Козак О.Ю. Визначення кредитних лімітів на основі внутрішнього рейтингу банків-контрагентів [Текст] : збірник наукових праць / О.Ю. Козак // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – Т. 9. – Суми : ВВП Мрія-1 ЛТД, УАБС, 2004. – 374 с.
5. Самарець Ф.А. Опыт построения методики определения лимитов на банки контрагенты [Электронный ресурс] : материалы семинара «Проблемы формирования лимитной политики» / Ф.А. Самарець, 22.03.2000. – Режим доступа: http://www.bankclub.ru/seminar/materials.htm?seminar_id=3. – Заглавие с экрана.
6. Маслак Н.Г. Використання трирівневої методики встановлення ліміту кредитування на банк-контрагент у системі управління кредитним ризиком [Електронний ресурс] / Н.Г. Маслак, Н.П. Пашкурова. – Режим доступу: [http://www.khibs.edu.ua/1\(6\)2009/R1/3.pdf](http://www.khibs.edu.ua/1(6)2009/R1/3.pdf). – Заголовок з екрана.
7. Иванов В.В. Анализ рисков, возникающих в деятельности банковских групп и управление ими [Текст] // Расчеты и операционная работа в коммерческом банке. – 2000. – № 3. – С. 41-45.

8. Байко А.М. О классификации факторов устойчивости банковского сектора [Текст] / А.М. Байко // Банкаўскі веснік. – 2012. – № 1. – С. 13-18.
9. Minoiu C. Caught in the Web [Electronic resource]. – Access: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2013/09/minoiu.html>
10. Лобінцева Я. Особливості функціонування міжбанківського кредитного ринку України в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.conferences.neasmo.org.ua/>.
11. Семко В.М. Механізм розрахунку та встановлення лімітів на ринку міжбанківського кредитування [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2013/6/p_137_142.pdf/.
12. Потійко Ю.А. Теорія і практика управління різними видами ризиків у комерційних банках [Текст] / Ю.А. Потійко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2002. – № 1. – С. 40-43.

УДК 341.233.11(477)

Сюркало Б.І.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Української академії банківської справи Національного банку України*

НОВІТНЯ МЕТОДОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ

Запропоновано використання новітніх методів управління фінансами на основі використання фінансового моніторингу. Розкрито сутність принципово новітнього підходу щодо досягнення основних фінансових показників у часі, який ґрунтується на визначенні середнього рівня частот та сили впливу екзо- та ендогенних чинників на кінцеві ключові показники діяльності в процесі управління фінансами. Доведено перевагу та ефективність методології порівняно з існуючими на основі суттєвого зменшення похибки та довірчого інтервалу для ключових фінансових показників за умови довгострокових часових інтервалів.

Ключові слова: фінансовий моніторинг, фінансовий контроль, фінансовий нагляд, фінансове планування, фінансовий менеджмент.

Сюркало Б.И. НОВЕЙШАЯ МЕТОДОЛОГИЯ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСАМИ

Предложено использование новейших методов управления финансами на основе использования финансового мониторинга. Раскрыта сущность принципиально нового подхода по достижению основных финансовых показателей во времени, основанного на определении среднего уровня частот и силы воздействия экзо- и эндогенных факторов на конечные ключевые показатели деятельности в процессе управления финансами. Доказано преимущество и эффективность методологии по сравнению с существующими на основе существенного уменьшения погрешности и доверительного интервала для ключевых финансовых показателей при условии долгосрочных временных интервалов.

Ключевые слова: финансовый мониторинг, финансовый контроль, финансовый надзор, финансовое планирование, финансовый менеджмент.

Siurkalo B.I. NEW METHODOLOGY OF FINANCIAL MANAGEMENT

The use of new methods of financial management through the use of financial monitoring. The essence of fundamentally new approach to achieving key financial indicators over time, based on the determination of average frequency and magnitude of the effect of endogenous and exogenous factors on the final key performance indicators in the management of finances. Proved superiority and efficiency compared with existing methodology based on a significant reduction of error and confidence interval for the key financial indicators provided long-term time intervals.

Keywords: financial monitoring, financial control, financial oversight, financial planning, financial management.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З часів здобуття незалежності в Україні та останні десятиріччя в світі можна характеризувати явищами нарощення частоти настання дестабілізаційних процесів фінансових ринків. Це свідчить про недосконалість існуючих на сьогодні методів і підходів фінансіалізації для розв'язку фундаментальних проблем економіки, що в свою чергу, є причиною для формування суспільної думки про можливість настання вже в недалекій перспективі глобальних незворотних фінансово-економічних катастроф. На сьогодні дана проблема є центральною для багатьох сфер наукової діяльності. Значна кількість науковців вважають, що можливими шляхами її вирішення є реалізація концепції сталого економічного розвитку, яка передбачає у комплексі гармонійне та збалансоване застосування економічної діяльності та соціальних інтересів економічних суб'єктів різних сфер фінансової системи. Основним наріжним каменем для створення і розбудови ефективної фінансової системи України в контексті сталого розвитку є реструктуризація не тільки внутрішніх компонентів (скорочення транзакційних витрат, прискорення грошово-товарних обмінних процесів, поля-

ризація рівнів концентрації управління), але і продукування більш досконалих підходів щодо існуючих підходів управління фінансами.

Провідне місце у зазначеному напрямі розвитку економічної науки для підвищення сталого економічного розвитку суспільства має іманентно відігравати не тільки кожен окремих композиційний елемент фінансової системи, але і сутнісне передвизначення розуміння і застосування кожним елементом системи комплексного підходу в управлінні фінансами, який має включати в себе необхідну і достатню метричну кількість ключових показників, що відображаються в часовому горизонті подій, як певна кількість умовно повторюваних часових інтервалів.

В актуальних наукових дослідженнях серед основних причин неефективності управління фінансами економічних суб'єктів провідне місце займає процес встановлення і затвердження ключових фінансових показників [1, с. 168]. Оскільки процес управління фінансами здійснюється на основі контролю і регулювання відповідності фактичних показників до планових, можна стверджувати, що класичний фінансовий менеджмент відбувається в рамках певних